

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget v/Justiskomiteen
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
21- 122 -

Dato
15.01.2021

**Prop. 143 L (2019-2020) Endringer i straffegjennomføringsloven mv.
(omorganisering av kriminalomsorgen, bruk av pust- og bevegelsessensor i
fengselsceller mv.) – Svar på spørsmål fra justiskomiteen**

Jeg viser til brev av 5. januar 2021 fra justiskomiteen med spørsmål i tilknytning til behandling av Prop. 143 L (2019–2020) Endringer i straffegjennomføringsloven mv. (omorganisering av kriminalomsorgen, bruk av pust- og bevegelsessensor i fengselsceller mv.). Under følger svar på justiskomiteens spørsmål.

1. Ifølge forslaget til ny organisering i proposisjonen, skal det etableres 12 nye straffegjennomføringsenheter og to enheter for fellestjenester. Kan statsråden redegjøre for ressursene det er tenkt å etablere rundt de nye enhetsdirektørene, hvor skal disse ressursene hentes fra og hvor skal enhetsdirektørene lokaliseres?

Hoveddelen av ressursene som frigjøres ved nedleggelse av regionadministrasjonene vil tilføres de 12 straffegjennomføringsenhetene og fellesenheten for transport- og hundetjenesten, sentral domsadministrasjon og bøtetjenesten. Enheten for administrative fellestjenester (dokumentsenteret, lønn og regnskap, og utvalgte oppgaver på IKT-området) vil i hovedsak tilføres ressurser fra Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI), samt noen ressurser fra regionadministrasjonene. KDI vil få redusert antall årsverk etter omorganiseringen.

Det er i forslaget lagt vekt på å skille lokalisering og organisering, slik Difi også anbefalte i sin evaluering, «Evaluering av kriminalomsorgens organisering», Difi rapport 2017:8. Ved relokalisering av arbeidsplasser skal det legges til rette for at medarbeidere får sin fysiske arbeidsplass ved en avdeling i kriminalomsorgen i rimelig nærhet av der hvor

vedkommende tidligere jobbet. Dette gjelder både ansatte i direktoratet og de som skal jobbe i enhetene.

Den konkrete fordelingen av ressurser skal drøftes med organisasjonene i forbindelse med utarbeiding av bemanningsplan for hver enkelt enhet. Omorganiseringsprosesser krever individuelle vurderinger av hver enkelt stilling. Disse vurderingene kan ikke foregripes og det er derfor ikke mulig å gi et eksakt tall for ressursfordelingen mellom de 14 enhetene eller internt i hver enkelt enhet.

Lokalisering av arbeidsted for den enkelte enhetsleder er p.t. ikke besluttet.

2. En generell forståelse av begrepet «1. linje» er den bemanningen som arbeider direkte med tjenestebruker, i dette tilfelle straffedømte, i ytre etat. Kan statsråden redegjøre for hvor mye av ressursene som vil flyttes til en slik 1. linje ved den nye organiseringen, slik den er beskrevet i proposisjonen?

Omorganisering av etaten innebærer at det blir to nivåer i kriminalomsorgen. Lokalt nivå vil bestå av 12 straffegjennomføringsenheter og to fellestjeneste-enheter. Alle de 12 straffegjennomføringsenhetene utgjør førstelinjen i kriminalomsorgen og store deler av fellestjenestene er også en førstelinje med tjenesteproduksjon rettet direkte og/eller indirekte mot innsatte og domfelte, herunder transporttjenesten, hundetjenesten, doms- og bøteadministrasjon mv.

Omorganiseringen skal øke kvaliteten i kriminalomsorgen, bl.a. gjennom styrket lokalt nivå, helhetlig straffegjennomføring som sikrer progresjon og bedre rehabilitering og gjennom økt rettssikkerhet og likebehandling.

Som redegjort for under spørsmål 1, vil hoveddelen av ressursene som frigjøres ved nedleggelse av regionadministrasjonene tilføres de lokale enhetene. Dimensjonering av hver enkelt enhet, og av de ulike funksjonene i hver enkelt enhet, er gjenstand for drøfting mellom partene og forslag til bemanningsplaner vil først utarbeides når beslutning om organisering er truffet.

3. På bakgrunn av fremstillingen i proposisjonen, kan det forstås slik at de to avdelingene for fellestjenester skal organiseres likt som de øvrige 12 straffegjennomføringsenhetene. Kan statsråden redegjøre for hvor bemanning og ressurser til enhetene for fellestjenester skal hentes fra?

Det vises til svar på spørsmål 1.

- 4. Fra KDI er det uttrykt en bekymring for at klagesaksbehandlingskapasiteten blir for liten og at saksbehandlingstiden for klagesaker øker. Det er en opplevd risiko for at flere beslutninger sentraliseres i enhetene og at avstanden mellom den innsatte og den som treffer beslutningen øker. Det pekes også på en risiko for at størrelsen på enhetene vil gi økt byråkrati internt. Det er en risiko for at avdelingene i KDI kan oppleve at én styringslinje til straffegjennomføringsenhetene kan resultere i mer byråkratiske og tidkrevende prosesser i KDIs oppfølging og fagutvikling på de ulike fagområdene. Kan statsråden gjøre rede for hvordan klagebehandlingen fra**

innsatte ivaretas i den foreslåtte nye organiseringen og om det vil gjøres på en slik måte at det ikke oppstår unødvendige restanser og lang saksbehandlingstid?

Ett av målene for omorganiseringen er å bidra til økt rettssikkerhet og likebehandling. Difi konkluderte i sin evaluering at en tonivåmodell ville bidra til å sikre dette. Tonivåmodellen innebærer at straffegjennomføringsenhetene behandler alle saker etter straffegjennomføringsloven i første instans. Flere beslutninger vil derfor treffes nær den domfelte og raskere.

Samling av alle klagesaker i direktoratet legger til rette for mer enhetlig saksbehandling, harmonisering av praksis, og skal gi økt kvalitet og likebehandling. Økt volum gir rom for fleksibel og effektiv utnyttelse av kompetansen og vil kunne forkorte saksbehandlingstiden. Organisatorisk samling av klagesaker vil gi bedre grunnlag for å sikre lik praktisering av regelverket og for å gi felles føringer til straffegjennomføringsenhetene. Likhet i saksbehandlingen skal også understøttes av en enhetlig faglig utvikling av kriminalomsorgen. Det er lagt til grunn at klagesaksbehandlingskapasiteten i KDI skal styrkes. Styrkingen vil skje ved at noen av de ressursene som dagens regionadministrasjoner har brukt på klagesaksbehandling tilføres KDI. KDI vil systematisk følge opp saksbehandlingstiden for klagesaker.

I spørsmålet fra justiskomiteen fremgår det at det fra KDI er uttrykt en bekymring for at klagesaksbehandlingskapasiteten blir for liten og at saksbehandlingstiden for klagesaker øker. Jeg antar at bakgrunnen for denne antakelsen er at det i vedlegg 2 til KDIs rapport «Fremtidens kriminalomsorg – et felles samfunnsoppdrag», av 31.10.2019, er gjengitt risikofaktorer som har fremkommet fra ulike aktører i etaten gjennom prosessen. Risikoene som beskrives her er ikke et uttrykk for KDIs opplevde risiko.

5. Hvilken konklusjon trekker statsråden av evalueringen av sømløspilotene?

KDI har etablert fire sømløspiloter, hvor enheter med ansvar for straffegjennomføring i fengsel og i samfunnet er samlet under én ledelse. Formålet er å fremme en sømløs kriminalomsorg, med økt kvalitet, progresjon i soningen og bedre rehabilitering, samtidig som det fremmes en helhetlig kultur og ansvar i kriminalomsorgen. Formålet med pilotene er å høste erfaringer med både prosess og innhold i etableringen av en ny enhetstype.

Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter (KRUS) gjennomfører en følgeevaluering av pilotene.

Det er så langt publisert tre rapporter. Den fjerde og siste forventes publisert som en artikkel i løpet av 2021. KDI opplyser at resultatene så langt viser viktigheten og nødvendigheten av enheter basert på sømløshet og som inneholder flere straffegjennomføringsformer, i tråd med forslaget i Prop. 143 L (2019–2020).

6. På hvilken måte mener statsråden at det nye forslaget til organisering vil styrke friomsorgens samfunnsoppdrag?

Friomsorgskontorene har ikke et eget samfunnsoppdrag. Kriminalomsorgen har et felles samfunnsoppdrag uavhengig av hvor straffen gjennomføres. Den anbefalte organiseringen skal nettopp legge grunnlaget for én kriminalomsorg som understøtter det felles samfunnsoppdraget og gi en kvalitativt bedre kriminalomsorg.

Det er i dag flere som påbegynner straff i samfunnet sammenlignet med straff i fengsel. Dette har særlig sammenheng med innføring av straffgjennomføring med elektronisk kontroll. Utvikling av nye straffgjennomføringsformer med elementer fra både fengsel og samfunn, og økt forventning om progresjon i soningen på tvers av sikkerhetsnivåer, forsterker behovet for å bygge ned det organisatoriske skillet mellom fengsler og friomsorgskontor. Fjerning av organisatoriske barrierer for å tenke straffgjennomføring i sammenheng og legge grunnlaget for én kriminalomsorg som understøtter det felles samfunnsoppdraget er helt sentralt i anbefalingen om ny enhetsstruktur i kriminalomsorgen. Sømløsprinsippet er derfor lagt til grunn for de 12 straffgjennomføringsenhetene.

7. Kan statsråden redegjøre for hvordan fullmaksstrukturen vil se ut i det nye forslaget til organisering av etaten?

Det er KDI som har ansvaret for å utarbeide en fullmaksstruktur, basert på gjeldende lov- og regelverk.

8. Hvordan har regjeringen fulgt opp vedtaket fra Stortingets behandling i 2016, der Stortinget ba regjeringen evaluere 3-nivå modellen?

Vedtaket fra Stortingets behandling i 2016 ble fulgt opp gjennom et oppdrag til Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) som leverte rapporten i 2017, «Evaluering av kriminalomsorgens organisering», Difi rapport 2017:8. Det vises for øvrig til rapportering på anmodningsvedtak nr 94, 2. desember 2016, i Prop. 1 S (2018–2019).

9. Kan statsråden gjøre rede for en kvalitativ analyse som viser finansieringen av den nye foreslåtte organisasjonsmodellen?

KDI har utarbeidet en gevinstrealiseringsplan for omorganiseringen (Gevinstrealiseringsplan 21. februar 2020). I gevinstrealiseringsplanen er det lagt til grunn at omstillingskostnaden ved etablering av den nye strukturen er om lag 20 mill. kroner. Omorganiseringen antas, etter KDIs beregninger, å gi en årlig innsparing på 50 mill. kroner. Omstillingskostnaden vil bli dekket innenfor gjeldende budsjettammer.

10. Kan statsråden redegjøre for kostnadene ved en slik omorganisering som er foreslått og hvor eventuelt midler til dette skal hentes fra?

Det vises til svar på spørsmål 9.

11. På hvilken måte mener statsråden at det forelagte forslaget til omorganisering styrker ansattes medbestemmelse og partssamarbeidet i etaten?

Tonivåmodellen innebærer at myndighet desentraliseres ved at fullmaktene flyttes fra regionadministrasjonene til enhetene. Hovedavtalens intensjon og formål danner grunnlaget for et godt partssamarbeid.

12. I dag orienteres Stortinget dersom det forekommer endringer i fengselsstrukturen, og med det tar Stortinget en aktiv del i debatten om for eksempel eventuelle nedleggelse av fengsler. Kan statsråden redegjøre for hvilke muligheter en enhetsleder, i den nye foreslåtte organiseringen, har for å legge ned avdelinger/fengsler i sin enhet uten politisk forankring?

Enhetsledere kan i dag ikke legge ned fengsler/avdelinger. Det er ikke planlagt endringer i dette med ny struktur.

Med hilsen

Monica Mæland